

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у березні 2024 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

**Загальні питання
В Україні**

За підтримки Представництва Європейського Союзу в Україні, Українського культурного фонду та Офісу розвитку креативних індустрій при Міністерстві культури та інформаційної політики України 19 березня в Києві відбувся VII Міжнародний форум «Креативна Україна. 2024 – Rethinking.Culture/Переосмислення. Культура». У рамках форуму, що пройшов в офлайн та онлайн форматах, відбулися чотири модулі. Одна з дискусій стосувалась зв'язку культури та медіа. Її учасники наголошували, що дуже важливо тримати у фокусі уваги Україну за кордоном. Крім того, відбулися три *campfire*-сесії. Серед них – «Зовнішня комунікація креативних індустрій – культурна дипломатія», під час якої піднімалася актуальна тема голосу України на світовій арені через кейси *Ukrainian Fashion Education Group*, *Kyiv Design Week* та практику проведення імерсивних виставок.

29 березня в Києві Міністерство культури та інформаційної політики України та громадська організація «Інститут публічних комунікацій» проводили Всеукраїнський форум «Культурна та інформаційна реінтеграція деокупованих територій». Захід став платформою для напрацювання спільних системних дій держави, громадськості, бізнесу та міжнародних партнерів задля повноцінного культурного та інформаційного відновлення деокупованих територій. До заходу долучилася, зокрема, в. о. директора Місії Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в Україні Теодора Делл.

21 березня у Міністерстві культури та інформаційної політики України відбулася зустріч з очільницею бюро ЮНЕСКО в Україні К'ярою Децці Бардескі. У ній взяли участь заступники міністра культури та інформаційної політики України Тарас Шевченко і Анастасія Бондар та представники структурних підрозділів, які займаються питаннями збереження та відновлення об'єктів культурної спадщини та культурної інфраструктури. Учасники обговорили подальший план роботи для збереження культурної спадщини в Україні та об'єктів культурної інфраструктури, що постраждали внаслідок повномасштабного вторгнення росії. Крім того, у фокусі уваги були питання

імплементатії положень конвенцій ЮНЕСКО, стороною яких є Україна, зокрема, згідно з проведенням заходів з нагоди 70-річчя ЮНЕСКО, а також деталі проєктів щодо моніторингу ситуації на територіях, які постраждали в результаті руйнування греблі Каховської ГЕС.

ЮНЕСКО профінансує 14 українських культурних проєктів, які перемогли у відкритому конкурсі програми (re)connection UA. Програму реалізують ГО «Музей сучасного мистецтва» та Український мистецький фонд екстреної допомоги. (re)connection UA 2023/24 – це проєкт, спрямований на зміцнення стійкості культурної сфери та підтримку представників культури з усіх регіонів України. Загальна сума підтримки складе 140 тисяч доларів США; вона фінансується з бюджету Надзвичайного фонду спадщини ЮНЕСКО (Heritage in Emergency Fund) та програми ЮНЕСКО-Ашберг для митців та діячів культури.

20 березня в Києві відбулася стратегічна сесія щодо розробки політики доступності культурних послуг в Україні, яку провели експерти проєкту міжнародної технічної допомоги «Супровід урядових реформ в Україні» (виконується в Україні Alinea International та фінансується Урядом Канади) на запит Міністерства культури та інформаційної політики України. Стратегічна сесія об'єднала представників міністерства, інших органів влади, закладів культури та громадянського суспільства.

Забезпечення державною мовою освітнього процесу для понад 600 тисяч українських дітей, які постійно або тимчасово проживають за межами України, стало темою зустрічі Уповноваженого із захисту державної мови Тараса Кременя з представниками Світового конгресу українців (СКУ): директором Представництва СКУ в Україні Сергієм Касянчуком та очільницею комісії СКУ з освіти та виховання, членкинею Управи Світової федерації українських жіночих організацій Л. Любчик.

За кордоном

26 березня у штаб-квартирі ЮНЕСКО в Парижі під час 219-ї сесії ЮНЕСКО ухвалило рішення про дії та програму надзвичайної допомоги Україні. Відтепер Генеральний директор ЮНЕСКО здійснюватиме активний моніторинг ситуації в Україні в її міжнародно визнаних кордонах з метою забезпечення безпосередньої участі ЮНЕСКО у заходах для відновлення України в рамках мандату Організації. Рішенням передбачено, що генеральний директор активного моніторингу ЮНЕСКО буде слідкувати за ситуацією в Україні після підриву рф дамби Каховської ГЕС, результатом має стати підготовка плану дій для подолання негативних наслідків для навколишнього середовища у зв'язку з цим екоцидом. Директор із стратегічного планування секретаріату ЮНЕСКО представила на сесії доповідь про вжиті заходи з виконання «Програми дій та надзвичайної допомоги ЮНЕСКО Україні», що охоплює період із вересня 2023 року до січня 2024 року. Представниця секретаріату організації наголосила, що ЮНЕСКО мобілізувала для допомоги Україні понад 66 млн доларів. Делегації Великої Британії, США, Іспанії, Австрії, Австралії, Франції, Литви, Японії, Італії, Словаччини, Ісландії, Чехії,

Німеччини, Чилі, Польщі та Ірландії висловили підтримку суверенітету та територіальної цілісності України у її міжнародно визнаних кордонах, засудили російську агресію й злочини росії проти культурної спадщини, системи освіти, сектору науки. Делегації підтвердили готовність продовжувати фінансову підтримку програм ЮНЕСКО для України в окремих сферах, зокрема для захисту об'єктів культурної спадщини в Одесі, Києві, Львові та інших містах, та закликали ЮНЕСКО продовжувати мобілізувати ресурси для відновлення сфер мандату Організації в Україні. Заява Групи друзів України в ЮНЕСКО на підтримку України з суворим засудженням російської агресії була оголошена делегацією Великої Британії від імені 44 держав.

7–8 березня у Брюсселі (Бельгія) проходив семінар «Українська креативна економіка як сфера міжсекторальної співпраці та взаємопідтримки», який організували Cultural Relations Platform (Бельгія) у співпраці з Генеральним директором з питань освіти та культури Європейського Союзу з метою дослідження стратегій, спрямованих на зміцнення співпраці ЄС та України, що посилить українські культурний та креативний сектори. Захід об'єднав понад 60 експертів та представників влади з ЄС та України. Серед них очільниця Бюро ЮНЕСКО в Україні К'яра Децці Бардескі, заступниця міністра культури та інформаційної політики України А. Бондар, заступниця голови Київської міської державної адміністрації Ганна Старостенко, фахівчиня програми ЄС House of Europe Ілона Демченко та інші. Упродовж двох днів на семінарі обговорювали роль культури у стійкості та відновленні України, а також проводили панелі, презентації та інтерактивні сесії на теми: варіанти підтримки українського культурного та креативного секторів на рівні ЄС у наступні декілька програмних років, внесок цих галузей в економічне зростання української держави, відновлення та у процес євроінтеграції; регіональний вимір розвитку креативних індустрій та культури, вплив соціальної згуртованості й людського капіталу. За результатами саміту, Європейська Комісія погодилася призупинити фінансові внески України для її участі в усіх 14 програмах ЄС, до участі у яких вона має доступ. Водночас іноземні партнери підтвердили наміри відкрити доступ до програм для медіасектору.

За сприяння Програми USAID «Справедливість для всіх», Офісу Ради Європи в Україні та Міжнародної організації з міграції (ІОМ Україна) у Варшаві 18 і 19 березня відбувся круглий стіл «Відшкодування руйнувань, втрат і травм, спричинених агресією РФ проти України». Участь у круглому столі взяли українські та міжнародні стейкхолдери. Зокрема до заходу долучився в онлайн-форматі тимчасово виконувач обов'язків міністра культури та інформаційної політики України Ростислав Карандєєв. Він поінформував, що станом на 25 лютого збитків зазнали 1 946 об'єктів культурної інфраструктури, із яких 317 – повністю знищені. Для фіксації збитків матеріальної культурної спадщини МКІП спільно з офісом ЮНЕСКО, Міжнародним центром з дослідження, збереження та реставрації культурних цінностей (ICCROM) та Міжнародною радою з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS) в Україні розробляє методикку, засновану на вартості відновлення об'єкта, яка дозволила

б надалі подати для кожного міжнародного суду відповідні позови про відшкодування.

28 березня у штаб-квартирі Міністерства культури і національної спадщини Польщі відбулася зустріч заступника Державного секретаря Марти Ценковської із заступницею міністра культури та інформаційної політики України А. Бондар. Сторони обговорили продовження співпраці між Україною та Польщею в галузі культури в 2024 році. За результатами зустрічі, домовились продовжити дію «Меморандуму про співпрацю у сфері інвентаризації втрат архітектурних та археологічних об'єктів» на поточний рік. Також сторони погодили продовження діяльності Польського центру підтримки культури в Україні на 2024 рік та збільшення бюджету на 2 мільйони злотих. Організація координує ініціативи з порятунку української культурної спадщини та надає гуманітарну допомогу музеям, заповідникам, бібліотекам, архівам та релігійним об'єктам.

Глава УГКЦ Святослав Шевчук у супроводі п'яти єпископів, які входять до складу Постійного Синоду, 3 березня розпочав візит до США. Окрім робочих засідань Постійного Синоду, на яких архиєреї обговорювали внутрішньоцерковні справи, та молитви з духовенством Філадельфійської митрополії у Вашингтоні, Філадельфії та Нью-Йорку, українські єпископи провели низку зустрічей з американськими релігійними лідерами і представниками державної влади різних рівнів з метою обговорення нагальних питань. Зокрема продовження російсько-української війни та необхідність захисту релігійної свободи в умовах переслідувань християн на територіях, тимчасово окупованих російськими військами.

27 березня в Українському центрі у Вільнюсі відбулось відкриття ретроспективної виставки «Від Гельсінкі до Києва: назад у майбутнє», яка є результатом співпраці з інституціями історичної пам'яті семи країн: Фінляндії, Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Німеччини та України. Мета цієї виставки – проілюструвати появу нових сучасних держав у Європі від Балтійського до Чорного морів у 1917–1918 роках та їхнє прагнення до колективної регіональної безпеки як тоді, так і зараз.

До 210-ї річниці з дня народження Т. Шевченка

В Україні

Іноземні дипломати разом із українцями 9 березня відзначили 210-ту річницю дня народження Тараса Шевченка. Зокрема Надзвичайний і Повноважний Посол Аргентинської Республіки в Україні Елена Летісія Тереса Мікусінські першою з дипломатів долучилася до флешмобу з наймасовішого читання поеми «Катерина» Тараса Шевченка українцями та іноземцями в рамках ініціативи МКП «Шевченко єднає». Спостерігали за подією представники Книги світових рекордів. Рекорд засвідчив 210 учасників з 22 країн світу.

Під час поетичного онлайн-марафону «Поезія без меж», який ініціювала Національна бібліотека України для дітей, на офіційній сторінці закладу у Фейсбуці упродовж двох днів, 9 та 10 березня, вірші Кобзаря лунали не тільки

українською, а й ще 23 мовами світу. Це стало можливо завдяки партнерам події – представництву НАТО в Україні, представникам дипломатичних місій і культурних осередків різних країн, зарубіжним журналістам і волонтерам.

За киргизько-українського партнерства вийшла перша міжнародна марка, присвячена Тарасу Шевченку. За підтримки МКІП та Посольства Киргизстану Укрпошта презентувала марковий аркуш «Т. Шевченко єднає народи» за проектом «Власна марка» художників Сергія й Олександра Харуків. Ініціював проект Надзвичайний та Повноважний Посол Киргизької Республіки в Україні Ідріс Кадиркулов.

За кордоном

У Канаді відбулись спеціальні покази мультимедійної виставки «Імерсивний світ Тараса Шевченка», яку можна було оглянути в галереї Lighthouse Immersive. Виставка демонструвалася для учнів місцевих шкіл. Українські студенти-переселенці школи «Thornlea Secondary School» мали нагоду поділитися своєю культурою зі своїми канадськими однокласниками. Виставку «Імерсивний Світ Тараса Шевченка» створено за участі продюсерів Наталії Делієвої (Україна), Валерія Костюка (Канада) та Національного музею Тараса Шевченка під художнім керівництвом Таїсії Поди (Україна), з музичним оформленням композитора Тимура Полянського (Україна).

Міжнародну акцію «Борімося – поборемо» ініціювала Світова федерація українських жіночих організацій (СФУЖО) у партнерстві зі Світовим конгресом українців (СКУ). Організатори закликали доєднатися до акції представників українських громад діаспори, українознавчих суботніх і недільних шкіл за кордоном та всіх українців. Для цього потрібно було продекламувати рядки творів Шевченка біля пам'ятників Кобзарю чи в інших відомих місцях країн перебування, записати коротке горизонтальне відео, розмістити відео на інтернет-ресурсах з хештегом #Шевченку210.

Посольство України запросило українців Японії приєднатися до флешмобу «Шевченко в Японії». Для участі потрібно було записати відео декламування уривків з творів Т. Шевченка в різних локаціях, завантажити у Фейсбуці разом з описом, додати тег Посольства України в Японії.

Українська громада Об'єднаних Арабських Еміратів долучилася до ІХ щорічних громадських Шевченківських читань, що відбулися 9 березня у Дубаї.

Урочисті заходи за участі українських громад та представників українських посольств відбулися у різних куточках світу, зокрема біля пам'ятника Кобзарю у Вашингтоні (США), у сквері Тараса Шевченка у Варшаві (Польща), у столиці Китаю, на території художнього музею Цзіньтай у парку Чаоян, де встановлений єдиний у цій країні пам'ятник українському поетові.

Посольством України організовано культурний захід для українців в Індії. Поезії Шевченка звучали українською, мовою гінді, а також бенгалі в перекладі доктора філософії, голови правління Східноєвропейського інституту розвитку Мрідули Гош. Учасники заходу разом переглянули попередню спільну роботу української громади і посольства – відеопроект «Заповіт» Т. Г. Шевченка

мовами країн Південної Азії та штатів Індії, відеопроєкт українців Індії «Т. Г. Шевченко. Любов, яка підтримує все життя», уривки історико-біографічного фільму 1951 року «Тарас Шевченко» про життя українського митця, інформативне відео про біографію поета та символізм пошкоджених під час трагічних подій внаслідок збройної агресії росії монументів на його честь.

Союз українців у Великій Британії в Лондоні провів 17 березня благодійний літературно-мистецький вечір «У колі Шевченкових дум», присвячений до 210-річчя від дня народження Т. Шевченка, а також до 75-річчя від дня народження українського композитора-виконавця і поета Володимира Івасюка.

Конгрес українців Естонії організував вечір «Чи знаєте ви Шевченка?» в Талліннському Будинку вчителя. На відкритті заходу до гостей звернувся Надзвичайний та Повноважний посол України в Естонії Максим Кононенко.

Українська спілка в Анкарі за підтримки Посольства України в Туреччині провела зустріч дослідників життя та творчості Т. Шевченка, а також перекладачів його творів турецькою мовою. До заходу долучилися перекладач Варол Тюмер, професор Карабюкського університету і перекладач Алі Аскер.

Український театр у Швеції «МИ» запросив усіх охочих до перегляду театралізованої постановки ліричної поеми Т. Шевченка «Кавказ». Режисер-постановник – Оксана Федак. Вистава відбулася 10 березня у приміщенні театру Barbara в Стокгольмі.

Інформаційна безпека В Україні

27–28 березня в Києві тривав міжнародний форум «Kyiv StratCom Forum 2024: як комунікувати нові виклики перед Україною і світом (стратегія на майбутнє)». Захід зібрав комунікаційників з України, країн Європи та Америки. На відкритті форуму виступив, зокрема, заступник Постійного представника Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні Христовос Політіс.

ГО «Інтерньюз-Україна» за підтримки міжнародної організації Internews оголосила відкритий конкурс на участь в проєкті «Розширення виробництва незалежного контенту» (Expanding Production of Independent Content, EPIC). До участі запрошено незалежні національні та регіональні медіа, а також виробників YouTube-контенту з усієї України.

За кордоном

18 березня у штаб-квартирі НАТО у Брюсселі відбулось установче засідання Комітету з питань стратегічних комунікацій Ради «Україна-НАТО». Українську сторону представили заступник міністра культури та інформаційної політики України Т. Шевченко та Директорка Департаменту комунікацій та публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України Вікторія Ляліна-Бойко. Т. Шевченко ознайомив учасників засідання з роботою у сфері забезпечення інформаційної безпеки, заходами щодо протидії російській пропаганді та дезінформації. Окрему увагу було приділено питанню комунікацій із населенням на тимчасово окупованих територіях України та

механізмам безпечного донесення правдивої та вірогідної інформації до співгромадян, які перебувають в окупації. Також у рамках засідання Тарас Шевченко обговорив посилення співпраці із заступницею Генерального секретаря НАТО з питань публічної дипломатії Марі-Доха Безансено.

Європейський аналітичний центр ISE Group у співпраці з «Європейським домом» у Берліні та Альянсом українських організацій провели 14 березня круглий стіл на тему: «Забруднення дезінформацією: перед обличчям майбутніх викликів». На ньому було презентовано останні результати дослідження ISE Group щодо російських кампаній дезінформації, націлених на країни ЄС – Німеччину, Францію, Австрію та Польщу. Презентації дослідження вже відбулися в Кракові, у Відні та частково – на заході «Café Київ» у Берліні в лютому.

Мультимедійна платформа іномовлення України надала дозвіл на ретрансляцію ефіру телеканалу «Дім» в кабельних мережах Словенії та через інтернет-мовлення на території ЄС телекомунікаційній компанії Словенії Т-2. Домовленість з провайдером забезпечує можливість трансляції каналу «Дім» у мережах оптоволоконного, xDSL, кабельного, мобільного та супутникового інтернету Starlink, по всій території ЄС. Найбільше абонентів Т-2 мають змогу дивитись «Дім» в Хорватії, Бельгії, Італії, Австрії та Словенії.

Закордонне українство В Україні

Унікальну експозицію з лялькових композицій від майстрів з України та діаспори (Польща, Португалія), присвячену темі Голодомору, було представлено в рамках міжнародного проекту «Ляльки для ненароджених» у Національному музеї медицини України в Києві (діяла з 14 березня до 12 квітня). Виставку створили німецько-українська спілка «KOLOS_e_V», творча група «Авторська лялька мотанка» та ГО «Обрядова культура України».

За кордоном

Президент Світового конгресу українців Павло Грод у березні здійснив робочий візит до країн Південної Європи: Португалії (Лісабон, Порто) та Іспанія (Мадрид, Барселона), де провів зустрічі з високопосадовцями, дипломатами, релігійними діячами. Тематами зустрічей стали консолідація і підтримка України у світі, підтримка вимушено переміщених українців за кордоном тощо.

Українці за кордоном відгукнулися взяти участь у Національному тижні читання поезії, що тривав 16–24 березня. Цю всеукраїнську інформаційно-просвітницьку акцію ініціював та організував Український інститут книги. Проведення заходів у межах акції, крім України, відбулося у таких країнах, як Бельгія, Італія, Литва, Нідерланди, Німеччина, Південна Корея, Польща, Словаччина, Чехія, Грузія, Франція, США та Австралія.

Поетичний вечір пам'яті українського поета Максима Кривцова «Я мрію про море та серфінг і великих чайок», організувала у Всесвітній день поезії, 21 березня у м. Гаага (Нідерланди) фундація «Ватага». На події можна було за

донат придбати листівки за мотивами віршів поета. Усі кошти підуть на підтримку фонду імені Максима «Далі» Кривцова.

У Канаді з'явилася ще одна локація української літератури – відкрито Української бібліотеку ім. Лесі Українки при однойменній школі в Оттаві. Посольство України в Канаді зробило свій внесок у розширення фонду бібліотеки – наприкінці минулого року посольство реалізувало спільно з Конгресом українців Канади проєкт із закупівлі та забезпечення майбутньої бібліотеки друкованою літературою українською мовою.

У рамках Місяця франкофонії в Єгипті 19 березня відбулися публічні читання зразків світової літератури у французькому перекладі та мовою оригіналу. Дипломати Посольства України та представники української громади також взяли участь у події та презентували твори вітчизняних авторів: роман «Сірі бджоли» А. Куркова і науково-фантастичну повість Олега Авраменка «Зорі в твоїх долонях».

У Посольстві України в Південно-Африканській Республіці (ПАР) 29 березня пройшла зустріч представників української діаспори та колективу Посольства з українськими митцями, які перебували у ПАР з творчою місією в рамках проєкту Українського інституту. Під час зустрічі члени Української асоціації в ПАР та представники Посольства мали змогу ознайомитися з творчістю скульптора Сергія Петлюка та прослухати українські народні пісні у виконанні Анастасії Войтюк.

Український стенд було представлено за сприяння Посольства України в Туреччині на ARTAnkara Contemporary Art Fair (м. Анкара). Цьогоріч на цій події свої роботи презентували українські художниці – представниці української діаспори: Тетяна Мюсевітоглу та Ольга Графова Ділек.

У Сідней 16 березня за участі української громади Австралії та численних прихильників України відбувся український фестиваль «UkiFest 2024», на якому було представлено українську кухню, народні танці, українську музику, мультикультурні виступи, дитячі заходи, культурні стенди, різноманітні виставки. Організатор фестивалю – Український департамент Нового Південного Уельсу.

Посольство України в Таїланді представило Україну 16 березня на культурно-гастрономічному ярмарку в рамках Фестивалю франкофонії. На фестивалі діяв український стенд. Також у рамках заходу відбувся показ українського фільму «Анна» режисера Олеса Саніна.

28 березня представники української громади в Таллінні провели літературно-мистецький вечір для вшанування пам'яті українського композитора Володимира Івасюка з нагоди 75-річчя від дня його народження. У програмі вечора, що відбувся у приміщенні SLAVA Ukraina restoran & kohvik, лунали композиції В. Івасюка у виконанні артистів гурту «Джерело».

Літературний вечір, присвячений Лесі Українці, у приміщенні Духовного центру Митрополії м. Салоніки організували українська громада Північної Греції спільно із грузинською громадою за підтримки Консульства України в Салоніках. До участі у вечорі долучилися українська співачка і бандуристка Олена Розумна та Український хор «Калина».

Посольство України та Асоціація українських організацій в Естонії організували виставку українського художника естонського походження Нікити Тітова «Слова, які набули змісту», яка діяла з 15 до 31 березня в Музеї окупацій і свободи Vabamu у Таллінні. На церемонію її відкриття завітали урядовці та парламентарі, представники дипломатичного корпусу і української громади в Естонії.

Українська громада на Балі (Індонезія) за підтримки Почесного консула України на Балі І Ніомана Астамі організувала виставку «Невидані дипломи». В її основі – історії студентів, які загинули на війні і ніколи не отримують своїх дипломів.

17 березня на Кіпрі пройшов Гранд парад – завершальна частина Карнавалу 2024. У цьому заході вже вдруге взяла участь українська колона. Цьогоріч її темою обрали образ «Мавки» – цей анімаційний фільм минулого року вийшов у прокат на Кіпрі.

Мистецькі заходи

За кордоном

15 березня у Нью-Йорку на Мангеттені відбулася прем'єра мистецького проєкту «Маріуполь», присвяченого українському місту, що майже два роки перебуває в російській окупації. Частина проєкту – це фотовиставка українських журналістів Євгена Малолетки і Мстислава Чернова. Кадри, відзняті ними з 24 лютого до 15 березня 2022 року, стали одними з перших доказів російських воєнних злочинів у Маріуполі. Фотовиставка працювала до 24 березня. Її доповнив документальний перформанс Mariupol: Diary of War and the Tree of Life, поставлений американською театральною режисеркою з українським корінням Вірляною Ткач, засновницею колективу Yara Arts Group, та організацією Howl Arts. Сюжет перформансу було побудовано на чотирьох реальних історіях українців, які на початку повномасштабного вторгнення опинились у блокадному Маріуполі. Ці історії було вперше записано для подкасту української культурної активістки Дар'ї Коломієць Diary of War, який вона запустила 2022 року, аби інформувати про події в Україні іноземну аудиторію. Перформанс поєднав документальні матеріали, поезію, пісні та хореографію. Переглянути його можна було з 22 до 24 березня.

Також проєкт Д. Коломієць Diary of War було представлено у Нью-Йорку у другу річницю повномасштабного вторгнення росії, 24 лютого. Благодійний захід відбувся на підтримку ГО «Жіночий ветеранський рух» за участі польсько-американської акторки Сюзанни Шадковскі та нью-йоркського музичного колективу Ukrainian Village Voices.

Музика

В Україні

Журі у складі провідних педагогів та музикантів з України, Франції та Молдови оцінювало учасників VII Міжнародного конкурсу духової музики VIN VENTI, що відбувся 28–30 березня у Вінниці. У конкурсі взяли участь солісти-

інструменталісти духових інструментів мистецьких шкіл, мистецьких ліцеїв та спеціалізованих мистецьких навчальних закладів України.

Серед членів журі, які оцінювали виступи учасників XIV Міжнародного конкурсу баяністів-акордеоністів Intersvitiavz accomuzik – 2024, який тривав 20–22 березня в Луцьку, був завідувач кафедри акордеона Катовіцької музичної академії Петро Хололовіч (долучився онлайн).

Всеукраїнська асоціація музичних подій UAME запросила організаторів найбільших фестивалів Європи, музичних журналістів, артистів та культурних діячів відвідати Україну в межах Music Ambassadors Tour 2024, що проходив 25–29 березня. Іноземні гості мали можливість ближче познайомитися з українською музичною спільнотою. За їх участі також відбулися дві панельні дискусії: «Концертна індустрія та її вплив на суспільство» та «Роль музикантів і медіа у формуванні суспільної свідомості». У Music Ambassadors Tour 2024 взяли участь 12 впливових культурних діячів з 11 країн Європи, а саме: Міхал Кащак (Словаччина) – засновник словацького фестивалю Pohoda, музикант, культурний діяч; Йозеф Кардош (Угорщина) – програмний директор фестивалю Sziget; Крістоф Губер (Швейцарія) – голова та член правління Асоціації Yourope, директор фестивалю Open Air St.Gallen; Вілле Койвісто (Фінляндія) – директор фестивалю Provinssi, голова Асоціації Jyväskylä Live Music; Маркус Вірш (Німеччина) – представник Das Fest, член Асоціації Yourope та Event Safety Group (YES); Стін Йоргенсен (Данія) – генеральний директор майданчика Vega в Копенгагені, член керівного комітету Liveurope; Міхал Березняк (Словаччина) – директор культурного центру в Братиславі Nová Svernovka, засновник LALA – словацького Music Export, співзасновник Sharpe Festival; Роберт Вестерхольт (Нідерланди) – співзасновник та гітарист нідерландського симфонічного метал-гурту Within Temptation; Руперт Верекер (Велика Британія) – CEO в DIY Music, видавець журналу DIY Magazine; Томек Хоукс (Польща) – співзасновник та A&R лейблу Coastline Northern Cuts, букер та співкуратор Up To Date Festival, менеджер артистів; Єва Дудашкова (Франція) – словацька музична ентузіастка з Франції, яка має досвід у розвитку бренд-стратегій через партнерства з музичними фестивалями та спільнотами; Гіртс Майорс (Латвія) – промоутер та засновник фестивалю Positivus.

За кордоном

28–30 березня у Нью-Йорку в концертних залах Мангеттену проходив щорічний Український фестиваль сучасної музики (Ukrainian Contemporary Music Festival). Нинішній, п'ятий, сезон характеризувався виконанням творів композиторів, які живуть за межами України: Кармелли Цепколенко, Максима Коломійця, Золтана Алмаші, Ольги Зайцевої-Герц, Леоніда Грабовського та Вірка Балея.

Молодіжний симфонічний оркестр України під керівництвом диригентки Оксани Линів спільно з двома українськими дитячими хоровими колективами «Дзвіночок» та «Вогник» виступили на концерті до 75-річчя Ради Європи у Страсбурзі в Палаці музики. У їх виконанні вперше у Франції прозвучала кантата сучасного українського композитора Євгена Оркіна «Татусева книга»,

присвячена пам'яті дитячого письменника Володимира Вакуленка, вбитого російськими окупантами.

1 березня в італійському місті Асколі Пічено в театрі Вентідіо Бассо відбувся хорівий симфонічний концерт *Iustitia et Pax*, під час якого на сцені об'єдналися музиканти камерного оркестру «Ренесанс» Маріупольської філармонії та симфонічного оркестру Пуччіні, а також хору *Ventidio Basso Ascoli Piceno*.

У Кеннеді-центрі у Вашингтоні (США) 28 березня виступив Національний заслужений академічний український народний хор України ім. Г. Г. Верьовки. Гастролі хору є першим заходом у межах міжнародного туру «Ми Українці» від благодійного фонду *Peace Committee of Ukraine*, що відбувається за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства закордонних справ України, Верховної Ради України та Посольства України в США.

Концерт для привернення уваги до депортованих росією українських дітей «Free the Children» відбувся 21 березня в скульптурному парку NIROX у місті Крюгерсдорп у Південно-Африканській Республіці. Він є частиною мистецько-громадянської співпраці, мета якої – налагодити зв'язки між українськими та південноафриканськими митцями. Концерт організував Український інститут у партнерстві з південноафриканським приватним неприбутковим фондом NIROX. У концерті взяли участь, зокрема, український театральний-музичний гурт YAGODY та бандуристка, співачка Анастасія Войтюк.

Диригент з України Кирило Карабиць отримав Орден Британської імперії за заслуги в музичній галузі та популяризацію симфонічних творів з України та Східної Європи у Великій Британії. З 2009 року Карабиць – головний диригент Борнмутського симфонічного оркестру.

Український інститут у Швеції визначив двох молодих піаністів, які отримають стипендію від Фонду шведського мецената Андерса Валля Вестерльовста у розмірі 100 тисяч шведських крон. Першими одержувачами стипендії стали 19-річний Роман Федюрко з Києва та 21-річний Антон Бондаренко із Запоріжжя.

Театр В Україні

Київський академічний театр на Печерську запросив 1 та 2 березня на прем'єру вистави «Камінний господар» за драматичною поемою Лесі Українки. Виставу створено в межах пошуково-експериментального проєкту за підтримки Стабілізаційного фонду культури й освіти 2023 та *Goethe-Institut*.

20 березня у Національному Центрі мистецтва імені Лесі Курбаса (Київ) пройшла прем'єра вистави паперового театру *Imagination Format Studio* «Я знов для тебе». Фінансування здійснено зі Стабілізаційного фонду культури та освіти 2023 Федеральним міністерством закордонних справ Німеччини та *Goethe-Institut*.

За кордоном

Премію Королівського філармонічного товариства Великої Британії у номінації «Опера та музичний театр» отримала опера Chornobyldorf українських композиторів Романа Григоріва та Іллі Разумейка. Прем'єрний показ Chornobyldorf у Великій Британії відбувся у межах Сезону культури Велика Британія/Україна під час фестивалю сучасної музики в м. Гаддерсфілд, де вона стала подією-відкриттям.

У Британському Королівському театрі міста Бат відбувся арт-проект «День української монодрами» за участі актора хмельницького монотеатру «Кут» Володимира Смотрителя. 27 лютого український актор показав британській публіці дві вистави зі свого репертуару: історичну драму «Мазепа» грав для дорослих українською мовою, а «Я – клоун» для дітей – англійською.

З 31 січня до кінця березня тривав великий гастрольний тур артистів і солістів Дніпровського академічного театру опери та балету у Великій Британії. Виступи в цій країні стали продовженням світового гастрольного туру колективу, який перед цим відвідав 15 штатів США та два міста Канади.

Кіно

В Україні

16 березня в київському кінотеатрі «Жовтень» Український інститут провів презентацію проєкту Generation Ukraine з показом матеріалів 12 документальних фільмів. Generation Ukraine – це проєкт французько-німецької медіаплатформи ARTE у співпраці з європейськими партнерами, Goethe-Institut та Українським інститутом, спрямований на підтримку українського документального кіно. Результатом проєкту стануть 12 документальних фільмів, знятих українськими режисерами після повномасштабного вторгнення, та вироблених спільно з ARTE. Загальний бюджет проєкту – понад 1, 5 млн євро. Фільми виходитимуть поступово, упродовж 2024–2025 років. Представити проєкт в Україну приїхав Фабріс Пюшо, керівник відділу «Суспільство і культура» медіаплатформи ARTE. Презентацію відвідали Олів'є Жако, директор Французького Інституту в Україні, Ліза Сіренко, фахівчиня програмного відділу Гете-Інституту в Україні та команди фільмів з колекції Generation Ukraine.

З 28 по 30 березня у столичному кінотеатрі «Планета Кіно» проходив перший міжнародний фестиваль середньометражного глядацького документального кіно Doc Kyiv Fest. У його рамках відбулися спеціальні покази українських та іноземних середньометражних документальних фільмів, які вже встигли оцінити глядачі провідних світових кінофестивалів та платформ. Серед них – «Гола війна: Фемен очима Беттіні Реймс» Софі Браймлі (2017, Франція); «Пасанг: в тіні Евересту» Ненсі Свендсен (2022, США); «Куделка на Священній землі» Гілада Барама (2015, Німеччина, Чехія); «Остання зупинка перед Києвом» Ітая Енгеля (2022, Ізраїль); «Стук у двері» Охада Мільштейна, Аї Елії (2023, Ізраїль). Стрічка відкриття фестивалю – «Ми, наші улюбленці та війна», створена в рамках українсько-канадської

копродукції. Вона є режисерським дебютом українського блогера й мандрівника Антона Птушкіна.

До Дня захисту прав жінок, 7 березня, в український прокат вийшла мелодрама «Цензорка» спільного виробництва України, Словаччини та Чехії. Це – дебютна повнометражна ігрова картина словацького режисера і сценариста Петера Керекеша. Сценарій він написав разом із Іваном Остроховським, який виступив також продюсером стрічки.

За кордоном

10 березня Академія кінематографічних мистецтв і наук провела 96-ту церемонію нагородження премією «Оскар». Свою статуетку вперше за всю історію премії отримала українська стрічка. «20 днів у Маріуполі», яку створили режисер Мстислав Чернов, фотограф Євген Малолетка та продюсерка Василіса Степаненко, став «Найкращим документальним фільмом» на думку Американської академії кіномистецтва.

Повнометражний документальний фільм «Звідки куди» польського режисера Мачека Хамели, що розповідає про українських переселенців, які після вторгнення росії змушені були залишити свої домівки, отримав спеціальну нагороду за підтримку прав людини – Amnesty International Award – на 26-му документальному кінофестивалі у Салоніках (Греція). Стрічку створено у копродукції Польщі (Affinity Cine), Франції (SaNoSi Productions) та України (435 Films).

Також стрічка «Звідки куди» Мачека Хамели здобула гран-прі на Вільнюському міжнародному кінофестивалі Kino Pavasaris, який проходив 14 по 27 березня у Литві. Вона взяла участь в основному конкурсі, де також змагався фільм «Назавжди-назавжди» української режисерки Анни Бурячкової. Крім того, на фестивалі було представлено окрему програму «Відлуння з України», до якої увійшли п'ять короткометражних фільмів: «Авітаміноз» (реж. Катерина Ружина), «Щоразу затинаюся від звістки з Києва» (реж. Дарина Мамайсур), «Фантомний аспект» (реж. Олександр Ісаєнко), «Войси з Бахмута» (реж. Ігор Бабаєв), анімаційний фільм «Ми обов'язково поговоримо про це після відбою останньої повітряної тривоги» (реж. Юрій Єфанов).

На четвертому міжнародному фестивалі документального кіно Artdocfest/Riga, що тривав 1 – 8 березня у столиці Латвії Ризі, переможцем основного конкурсу Artdocfest Open стала стрічка «Звідки куди» режисера Мачека Хамели. Крім неї в Artdocfest Open взяли участь ще 4 фільми українського виробництва (у тому числі створені у копродукції) та про Україну – «Позиція» Юрія Пупиріна (Україна, 2023), «Фото на пам'ять» Ольги Черних (Україна, Німеччина, Франція), «Туман» Дмитра Шовкопляса (Україна), «Трохи чужа» Світлани Ліщинської. Ще одна стрічка цієї програми – «Батьківщина» білоруських режисерів Ганни Бадзяки та Олександра Міхалковича (спільного виробництва України, Швеції та Норвегії). Позаконкурсна програма «Україна понад усе!» включала сім стрічок закордонного виробництва, присвячених Україні. Кінопрограму було відкрито американською короткометражною «Озираючись назад» (2023). На фестиваль

приїхав її автор, американський режисер українського походження Максим Риков. Серед членів журі, які оцінювали стрічки конкурсу «Балтійський фокус», був український кіно- та театральний критик Дмитро Десятерик.

Український документальний фільм «Save Generation UA» про евакуацію дітей-сиріт під час війни здобув перемогу на міжнародному кінофестивалі Lulea International Film Festival, який проходив в місті Лулео у Швеції. Фільм «Save Generation UA», створений Благодійним фондом Руслана Шостака, отримав перше місце в номінації «Найкращий короткометражний документальний фільм». Також «Save Generation UA» взяв участь у міжнародному кінофестивалі у Стамбулі (Istanbul International Short Spring Film Festival), де отримав перше місце в номінації Best Documentary Short.

У Великій Британії наприкінці березня оголосив переможців конкурсу сезону зима-весна 2023–2024 другий Український міжнародний кінофестиваль «Птах». Заснований за сприяння Національної спілки кінематографістів, він показує українські фільми або фільми з усього світу, зняті українцями, або фільми про Україну. Темою цьогорічного фестивалю була «Українська культура та ментальність у контексті європейської». Фестиваль підтримали міська влада Брайтона, телевізійний медіахолдинг Latest CIC, BBC Sussex, депутати парламенту та зірки телебачення й кіно Великої Британії. Гран-прі фестивалю отримав пригодницько-історичний екшн «Довбуш» режисера Олеся Саніна. Переможцями у різних номінаціях також стали: «найкращий повнометражний художній фільм (не про війну)» – «БожеВільні» режисера Дениса Тарасова; «кращий режисер повнометражного ігрового фільму» – режисер Денис Тарасов за фільм «БожеВільні»; «кращий композитор повнометражного ігрового фільму» – Алла Загайкевич та Олександр Чорний за музику до фільму «Довбуш» режисера Олеся Саніна; «кращий оператор повнометражного ігрового фільму» – Олександр Кришталович за роботу у фільмі «Тарас. Повернення» режисера Олександра Денисенка; «кращий сценарій повнометражного ігрового фільму» – Ксенія Заставська та Симор Гласенко за сценарій фільму «БожеВільні»; «кращий актор другого плану повнометражного ігрового фільму» – Олексій Гнатковський за роль Івана Довбуша у фільмі «Довбуш» режисера Олеся Саніна; «кращий актор – виконавець головної ролі у повнометражному ігровому фільмі» – Костянтин Темляк за роль у фільмі «БожеВільні» режисера Дениса Тарасова; «краща актриса повнометражного ігрового фільму» – Ірма Вітовська-Ванца за роль Ірини у фільмі «БожеВільні» режисера Дениса Тарасова.

Чотири українські фільми було представлено на Манчестерському кінофестивалі (Manchester Film Festival), який проходив у Великій Британії з 15 по 24 березня. У конкурсній програмі Narrative Feature взяли участь три українські стрічки: «Назавжди-назавжди» Анни Бурячкової, «Довбуш» Олеся Саніна та «Ти мене любиш?» Тоні Ноябрьової. У межах документальної програми (Documentary Feature) на Manchester Film Festival також пройшов показ дебютної документальної стрічки української режисерки Альони Капоріної «Сонце, що сходить», яка отримала нагороду як «Найкращий

документальний повнометражний фільм». У межах фестивалю відбулася її світова прем'єра.

У Лондоні в межах фестивалю польського кіно KINOTEKA 10 березня відбувся показ фільму «Звідки куди» Мачека Хамели. Партнером показу виступив Український інститут. Також цього дня було представлено короткометражний проєкт Murals Артема Іваненко, спільного виробництва України та Польщі.

Стрічки «Ми не згаснемо» української режисерки-документалістки Аліси Коваленко (копродукція України, Франції та Польщі, 2023) та «Фотофобія» словацьких режисерів Павола Пекарчика та Івана Остроховського (копродукція Словаччини, Чехії й України) увійшли до програми Міжнародного фестивалю документального кіно (International Film Festival and Forum on Human Rights), який проходив з 8 по 17 березня у Женеві (Швейцарія).

Повнометражний ігровий фільм режисера Івана Тимченка «Киснева станція» взяв участь у міжнародному кінофестивалі Febiofest SK, що проходив з 13 по 19 березня у столиці Словаччини – Братиславі. Фільм було представлено в офіційній конкурсній програмі In the Heart of Europe. Стрічку створено в копродукції України, Чехії та Словаччини.

Фільм українського режисера Івана Сауткіна «Поема для маленьких людей» було відібрано до програми Копенгагенського міжнародного фестивалю документального кіно (CPH:DOX 2024), який тривав 13 по 24 березня. Стрічка змагалася за нагороду у категорії Human: Rights Award. Данський інститут прав людини та CPH:DOX започаткували цю нагороду, щоб відзначати кінематографістів, які відстоюють рівність і справедливість в усьому світі. На CPH:DOX 2024 водночас відбулася міжнародна прем'єра стрічки.

У лютому-березні за кордоном можна було переглянути документальний фільм Алана Бадоева «Довга Доба». Всесвітній прокат фільму розпочався зі спеціального показу в штаб-квартирі НАТО в Брюсселі напередодні другої річниці повномасштабного вторгнення в межах стратегічного засідання послів та членів НАТО. А 17 березня показ цієї стрічки було організовано Асоціацією українських організацій в Естонії за сприяння Посольства України у Таллінні, у рамках Українського кіноклубу в Естонії, в кінотеатрі Sõprus.

Олесь Санін у Парижі презентував свій фільм «Довбуш» французькій аудиторії. Організацією показу у кінотеатрі в центрі Парижа займалася франко-українська асоціація «Калупа».

Воєнна драма «Обмін» режисера Володимира Харченка-Куликовського стала доступною з 7 березня для перегляду в Німеччині, Австрії та Швейцарії на платформах: Amazon, Apple, Google, Telekom, Rakuten, Sky, Videocity, Xbox, Video Buster, Teleclub, а з 23 березня – на німецьких платформах DVD та Blu-ray.

Візуальні мистецтва

В Україні

40 графічних творів італійських та українських художників було представлено на виставці «Міст/Bridge» у київському Музеї Ханенків. Це

спільний мистецький проєкт, створений за ініціативи Лучано Росетто, президента Італійської асоціації сучасних художників-графіків (Associazione Nazionale Incisori Contemporanei), та української майстрині графіки Олеси Джураєвої. Відвідувачі могли побачити різні друкарські техніки: літографія, офорт, лінорит, мецо-тинто, акватинта, фотополімерна гравюра, шовкографія, суха голка, ксилографія, гравюра на металі тощо.

Українсько-японський мистецький проєкт «Під одним небом» можна було оглянути у Національному музеї «Київська картинна галерея». Його відкриття відбулося 26 березня. На виставці було презентовано роботи семи українських митців, які стали учасниками 21-го Міжнародного виставкового конкурсу «Art Beyond Boundaries» (лютий 2024, Токіо) на запрошення Президента Міжнародної асоціації SUMI – сенсея Тоші Кобаяші. Присутністю представників українського мистецтва в межах Міжнародного фестивалю-конкурсу в Токіо, художники, в першу чергу, були зобов'язані ініціативі японської галеристки та культурологині Фуе Катаями.

Відкриття міжнародної виставки живопису та графіки «Blackout UA» відбулося 8 березня в Галереї мистецтв Волинської організації Національної спілки художників України в Луцьку. Експозицію представили українські куратори виставки Олена Матошнюк та Міхал Петшак. Окрім них, за допомогою відеозв'язку до присутніх звернулися куратори проєкту Марлена Промна та Томаш Петрек. Над мистецькими творами працювали художники з Італії, Чехії, Німеччини, України та Польщі. Виставка «Blackout» покликана привертати увагу до ситуації з докільцям. Проєкт реалізували Академія образотворчих мистецтв імені Євгеніуша Гепперта у Вроцлаві, галерея сучасного мистецтва Artpunkt в Ополі, Центр культури та мистецтва у Вроцлаві у співпраці з фундацією «Misztal v. Blechinger», Спілкою польських художників та Спілкою польських фотохудожників. Почесний патронат надало Генеральне консульство Республіки Польща в Луцьку.

Понад 20 художників з восьми міст України, а також зі Швейцарії, Франції, Швеції та Канади взяли участь у першій міжнародній виставці «Це графіка», яку було відкрито 12 березня у Кременчуцькому краєзнавчому музеї на Полтавщині. Її організаторкою стала місцева художниця Тетяна Шуляк.

За підтримки Посольства Королівства Нідерландів в Україні та в межах партнерства з Odesa Photo Days Festival в Одеському національному художньому музеї з 1 по 29 березня експонувалася виставка «World Press Photo 2023», яка надала можливість побачити результати 66-го щорічного конкурсу World Press Photo, найкращі зразки фотожурналістики та документальної фотографії за 2022 рік. Загалом в експозиції було представлено роботи усіх 24 регіональних переможців з 23 країн світу.

За кордоном

14 березня відбулося відкриття українського павільйону на новій виставці сучасного мистецтва у Європі – першій Мальтійській бієнале. Проєкт художниці Алевтини Кахідзе From South to North висвітлює тему деколонізації та рефлексії про імперське минуле на тлі російсько-української війни. Він

складається з відеороботи, знятої в Одесі на початку 2024 року у співпраці з художником Романом Хімеєм, а також інсталяцій, які створили спеціально для простору павільйону. Український павільйон розмістився у двох залах Вілли Портеллі – об'єкта культурної спадщини початку ХІХ століття, часів британської колонізації Мальти. Кураторками павільйону стали Катерина Семенюк і Оксана Довгополова. Проєкт From South to North для участі в бієнале запропонувала платформа культури пам'яті «Минуле / Майбутнє / Мистецтво» в партнерстві з Одеським національним художнім музеєм, мистецьким продакшеном NOS з Італії та Українським інститутом.

Відкриття виставки українського художника Олександра Животкова «Священні скрижалі України» відбулось 7 березня в італійському місті Падуя, в галереї Galleria Civica Savour. Експозицію склали 33 твори, створені після початку повномасштабного російського вторгнення в Україну. Виставку було організовано українською благодійною фундацією Stedley Art Foundation у співпраці з муніципалітетом Падуї – Департаментом культури, а також під патронатом регіону Венето, Міністерства культури та інформаційної політики України, Посольства України в Італійській Республіці, Консульства України в Мілані.

Виставку одеського відеоарту «Наш корабель – корсарська шхуна: Одеський відеоарт від 90-х до сьогодення» було відкрито 26 березня у Римському національному музеї мистецтва ХХІ століття (MAXXI) в Італії. Покази триватимуть до 21 квітня у великій відеогалереї музею, розташованій у римському кварталі Фламінію. Підбірку відеоробіт для виставки зібрали куратори Музею сучасного мистецтва Одеси, Андрій Сігунцов та Анна Мороховська.

Українка Олена Гром отримала головний приз міжнародного фестивалю фотографії Xposure International Photography Festival в Шарджі (ОАЕ) у категорії «Портретний живопис» за знімок «Втрачена весна IV». Крім того, у категорії «Фотожурналістика» переможцем конкурсу став киянин Патрік Джаракз із роботою «Діти вчаться кататися на велосипеді». Фотографії про події в Україні надіслали також автори з Австралії, Іспанії та Франції. Загалом участь у конкурсі взяли представники 190 країн.

Виставку української фотографки Марти Сирко «Скульптурні» було представлено 26 березня у рамках цьогорічного Будапештського фотофестивалю (Budapest Photo Festival). Вона демонструє світлини та історії відважних українських військових, які зазнали тяжких поранень у війні рф проти України. Виставку організувало Посольство України в Угорщині спільно з Három Hét Galéria, яка надала приміщення, та за фінансової підтримки Почесного консульства України в м. Шіюфок.

Роботи українських і польських митців на тему війни в Україні об'єднала виставка «Мистецтво і війна», яка діяла з 22 по 29 лютого в артгалереї «Вікно в культуру» у Варшаві.

У Мехіко в «Французькому Домі» відбулося відкриття виставки дев'яти українських художниць-плакатисток «The Womanly Face of War» («Жіноче обличчя війни») від платформи Sunseed Art. Кураторка виставки – українська

художниця і співзасновниця Sunseed Art Олеся Драшкаба. Партнери – Посольство України у Мексиці, Французький культурний центр в Мехіко, Український інститут, фонд «Відродження» і Resilient Ukraine. Виставку відкрили Посол ЄС в Мексиці Жерома Оден і Посол України в Мексиці Оксана Драмарецька.

Вуличні художники бразилець Едуардо Кобра та українець Саша Корбан створили у Сан-Паулу мурал, який присвятили екоциду та майбутньому відновленню України від екологічних наслідків війни. Організація спільної роботи художників та створення муралу є першим проектом Українського інституту, реалізованим в Бразилії.

15 художниць з України приєдналися до цифрової платформи «Secondary Archive» в рамках проекту «Secondary Archive. Художниці у війні», реалізованого польським фондом Катажини Козири (Katarzyna Kozyna Foundation) спільно з галереєю «Артсвіт» (Дніпро) та Galeria Labirynt (Люблін). Кульмінацією проекту стала онлайн-презентація другої частини архіву, яка має на меті представити практики художниць, які працюють передусім із досвідом повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Декоративно-вжиткове мистецтво За кордоном

25 березня у Трикутній вежі у центрі Софії (Болгарія) відбулося урочисте відкриття виставки української мисткині Дар'ї Альошкіної «Мереживо століть», на якій було представлено дев'ять витинанок, які розповідають про історію України та українського народу. Виставку організувало Посольство України в Болгарії спільно з Асоціацією європейських національних культурних інститутів і Фундацією «Аматерас». Експозиція «Мереживо століть» стала першим заходом в рамках цього річного SOFIA PAPER ART FEST, її було реалізовано за підтримки ініціативи «Культурна солідарність – фонд EUNIC для України».

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

На базі Культурно-археологічного центру «Пересопниця» в межах грантового проекту презентовано оновлений експозиційно-виставковий простір та інформаційну виставку про Пересопницьке Євангеліє. Унікальний виставковий простір «Пересопниця Арт» вдалося створити завдяки спільним зусиллям колективу Центру, Рівненської обласної ради та підтримки Стабілізаційного фонду культури та освіти 2023 Федеральним міністерством закордонних справ Німеччини та Goethe-Institut.

Музей Соломії Крушельницької у Львові отримав у подарунок від австрійської організації «Реставратори без кордонів» техніку для оцифрування музейної колекції. Ініціаторкою співпраці музею та австрійської організації стала українська композиторка Алла Сіренко, очільниця Української культурної асоціації у Великій Британії. Передачу техніки з Австрії в Україну було здійснено за сприяння Почесного консульства Австрії у Львові,

Австрійського бюро кооперації у Львові та австрійського диригента Парвіза Ях'яві.

Відреставровану скульптуру святого Яна з Дуклі повернули на купол ротонди, що у Бернардинському дворіку у Львові. Реставраційні роботи профінансувало Міністерство культури на національній спадщини Республіки Польща через Інститут «Полоніка».

У рамках програми допомоги музейним установам України під час воєнного стану в лютому-березні цього року тривала робота фахівців львівської та харківської філій Національного науково-дослідного реставраційного центру України (ННДРЦУ), а також київського осередку ННДРЦУ у Волинському краєзнавчому музеї та його відділі – Музеї волинської ікони. Роботи проводилися в межах реалізації міжнародного проєкту з підтримки ННДРЦУ в партнерстві з Міжнародним альянсом із захисту культурної спадщини в зонах конфлікту ALIPH (Швейцарія), Смітсонівським інститутом (США) та компанією UBER Technologies, Inc. (США).

У Миколаївському обласному краєзнавчому музеї за підтримки Європейського Союзу в рамках програми House of Europe проводилися роботи з відновлення пошкодженої внаслідок ворожих обстрілів експозиції (у виставкових залах природи та залах, присвячених становленню Миколаєва і суднобудівної промисловості міста, а також етнографічної зали, присвяченої козацтву та народним промислам степового Півдня).

За кордоном

Нідерланди повернули Україні вісім предметів археології, незаконно вивезених у березні минулого року. 20 березня директор Інспекції інформації та спадщини Міністерства освіти, культури і науки Нідерландів Альфред Рус передав Посольству України в Нідерландах 8 предметів археології. Це наконечники списів і стріл різних археологічних культур, що належать до періоду від римських часів до Середньовіччя.

17 березня у Музеї сучасного мистецтва (Felix Art & Eco Museum) у Дрогенбосі (Бельгія) відбулося відкриття виставки «Футуромарення: Україна і авангард». Основою експозиції стало дослідження футуризму й пов'язаного з ним культурного досвіду українського авангарду, що проводилося Мистецьким арсеналом у Києві в 2019–2021 роках. «Футуромарення» перетворилося на серію проєктів, що змінювалися й були представлені в Києві (Мистецький арсенал), Таллінні (Художній музей KUMU) та наразі – в Дрогенбосі (Felix Art & Eco Museum). У бельгійській версії «Футуромарення» акцент було зосереджено на самодостатності українського футуризму. Попри те, що митці 1910-х років творили в спільному з росіянами культурному просторі, вони передусім були пов'язані саме з Україною й були провідниками саме європейських ідей. На виставці у Дрогенбосі, яка триватиме до 8 вересня 2024 року, представлено 100 оригінальних творів (живопис, графіка, книжковий дизайн та сценографія) знаних українських митців Давида Бурлюка, Олександри Екстер, Вадима Меллера, Віктора Пальмова, Василя Єрмилова. Експозицію було доповнено документальними матеріалами та

відеоінсталяціями «Поезюмалярство» і «Наші 1920-ті розстріляні у 2020-ті». Проєкт реалізовано FeliX Art & Eco Museum та Мистецьким арсеналом у партнерстві з Музеєм театрального, музичного та кіномистецтва України, Національним художнім музеєм України, Художнім музеєм міста Дніпра, Харківським літературним музеєм, Довженко-Центром, Національним науково-дослідним реставраційним центром України, Центральним державним архівом-музеєм літератури і мистецтва України, Харківським приватним музеєм міської садиби, Львівським музеєм історії релігії, Валентиною Костюковою та Тетяною Карою-Васильєвою.

Виставку «Зруйновані храми України» було представлено в Університеті Альберти в м. Едмонтон (Канада). Тут показано історії 15 зруйнованих духовних святинь України з документальними світлинами, відеоматеріалами, історичними довідками та уламками зброї, зібраними під час польових експедицій дослідниками. Офіційне відкриття експозиції в Університеті Альберти стало вступом до міжнародної конференції «Релігія і війна в Україні: площини політичного, суспільного і можливого». Організаторами виставки виступили Канадський інститут українських студій та Національний музей Революції Гідності.

У межах проєкту першої леді України Олени Зеленської аудіогіди українською мовою запрацювали ще у кількох музеях світу. Так, у Музеї Нобелівської премії у Стокгольмі (Швеція) відбулося відкриття виставки «Речі, які змінили світ» з українським супроводом. Також український аудіогід став доступний у Музеї імператриці Сісі (Єлизавети) у Відні (Австрія). Два нових аудіогіди впроваджено за підтримки посольств України в Республіці Австрія та Королівстві Швеція. Ще один аудіогід українською мовою запрацював у Музеї Ван Гога в Амстердамі (Королівство Нідерланди). Проєкт реалізовано спільними з Посольством України в Королівстві Нідерланди. А у Фінляндії аудіогід українською цього разу з'явився у Фінському музеї фотографії. До проєкту долучилося Товариство українців у Фінляндії. Аудіогід створено для постійної виставки Etsin («Шукаю»). Презентація сімейного аудіогіда українською мовою також відбулася у варшавському Музеї історії польських євреїв POLIN.

Колекція Kyiv Posters, до якої увійшли роботи сучасних українських дизайнерів та ілюстраторів, стала частиною колекції плакатів Museum für Gestaltung у Цюриху (Швейцарія). До серії входять 14 плакатів, кожен з яких розповідає унікальну історію Києва через призму сприйняття дизайнера чи ілюстратора.

Креативні індустрії

За кордоном

Вікторія Якуша, українська архітекторка, дизайнерка та художниця, засновниця архітектурної студії YAKUSHA та бренду меблів, декору й освітлення FAINA увійшла в список 50 найбільш впливових жінок в архітектурі та дизайні за версією британського видання Dezeen. З 7 по 10 березня на виставці COLLECTIBLE у Брюсселі Victoria Yakusha Gallery, яку 2021 року

заснувала в Антверпені В. Якуша, презентувала роботи восьми сучасних українських дизайнерів.

Чотири українські проекти стали переможцями архітектурного швейцарського конкурсу LIV Awards. У категорії Architectural Design Brand New – ресторан Meduza Food Court (у Винниках на Львівщині) від 5F Studio, головний дизайнер А. Ігнатюк; Asia Restaurant (також у Винниках на Львівщині), що є ще одним проектом Ігнатюка, від F5 Group. Готель НАУ Boutique Hotel and SPA від Edem Family компанії Yod Group, що розташований у селі Поляниця у Буковелі, здобув перемогу в категорії Architectural Design Hotel – Boutique. Головними архітекторами є В. Непийвода й Д. Бонеско. Вілла Dragonfly у Дубаї (ОАЕ) від української компанії Isto стала переможцем в категорії Architectural Design Residence. Головним архітектором є А. Ярошенко.

Література В Україні

6–10 березня в Івано-Франківську тривав другий літературний фестиваль-воркшоп для молодих авторів «Прописи». Його організував Український ПЕН. Програма фестивалю складалася з публічної та професійної. Учасниками професійної програми стали 15 молодих авторів. Вони відвідували лекції та воркшопи від відомих письменників, поетів, літературних критиків. Серед лекторів були, зокрема, Аскольд Мельничук (США), Крістофер Меррілл (США) та Рейчел ДеВоскін (США). Частина програми була відкритою для всіх бажаючих. Серед подій публічної програми були: українсько-американські поетичні читання та презентація українсько-шотландської перекладацької майстерні «Фрази: нові поети у перекладі». Проект реалізовано за підтримки Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні. Майстерня поетичного перекладу «Фрази: нові поети у перекладі» відбулася у партнерстві зі StAnza та Moniack Mhor та за підтримки програми UK/Ukraine Creative Partnerships, започаткованої Британською Радою у співпраці з Українським інститутом.

Перше видання відомого твору Лесі Українки, драми-феєрії «Лісова пісня», турецькою мовою з'явилося в українському видавництві «Magenta Art Books». Переклад «Лісової пісні» здійснив Іскандар Османов. Презентація видання відбулася 5 березня в Дипломатичній академії України імені Геннадія Удовенка при Міністерстві закордонних справ України в Києві. Почесним гостем на презентації видання був Посол Туреччини в Україні Мустафа Левент Більген.

28 березня цифровий архів Ukrainian War Archive презентував книжку «13 історій про війну» (13 Stories of War). Це англomовне видання про повномасштабне російське вторгнення, про яке розповідають через візуальні історії та тексти українські фотографи. Передмову до книжки написав шведський фотожурналіст Пол Гансен. Проект підтримали австрійський Інститут гуманітарних досліджень у межах програми Documenting Ukraine, Hasselblad Foundation та Шведський Інститут.

За кордоном

21–24 березня у Німеччині відбувався Лейпцизький книжковий ярмарок, в якому Україна взяла участь з національним стендом, організованим Українським інститутом книги: понад 150 книжкових новинок представили 11 видавництв. Національний стенд було відкрито під гаслом «Крихкість існування». В його офіційному відкритті взяли участь директорка Лейпцизького книжкового ярмарку Астрід Бьоміш, міська голова культури Лейпцига Скаді Єнніке, директор Goethe-Institut в Україні Фабіан Мюльталер, директорка культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький Арсенал» Олеся Островська-Люта, державний міністр Саксонії Олівер Шенк та голова іноземного представництва в Німеччині Катерина Рітц-Ракуль. Український стенд відвідали Президент Німеччини Франк-Вальтер Штайнмаєр та Уповноважена з культури та медіа Федерального уряду Німеччини Клаудія Рот. Окремі стенди на Лейпцизькому книжковому ярмарку мали Мистецький арсенал і поетичний фестиваль Meridian Czernowitz. У рамках події діяла спеціальна літературна українська програма «Українські історії опору та ідентичності», яку представляли Goethe-Institut в Україні спільно з Національним культурно-мистецьким та музейним комплексом «Мистецький арсенал» у партнерстві з Українським інститутом книги та Українським інститутом. Всього програма налічувала 28 подій за участі українських та іноземних письменників, літературознавців, журналістів.

Український національний стенд, організований Українським інститутом книги, діяв на Лондонському книжковому ярмарку у столиці Великої Британії. Його офіційне відкриття відбулося 13 березня. Свої книги представили 8 видавництв.

Українська письменниця Вікторія Амеліна посмертно отримала Премію Норвезької асоціації письменників, яку вручають за свободу вираження думок.

Шведське видання книжки Катерини Єгорушкіної «Мої вимушені канікули» отримало премію Пітера Пена і здобуло срібну зірку. У Швеції книжка вийшла у видавництві Forlaget Hjulet в перекладі Девіда Шибєка. Премія Пітера Пена – шведська дитяча літературна премія, заснована шведським відділенням Міжнародної ради з дитячої та юнацької книги (International Board on Books for Young People, IBBY) та Гетеборзьким книжковим ярмарком.

У німецькому видавництві edition.fotoТАРЕТА вийшла друком збірка української воєнної поезії «Перекладати війну» (Den Krieg übersetzen). До збірки увійшли вірші 16 авторів, зокрема Вікторії Амеліної, Катерини Калитко, Павла Коробчука, Ірини Цілик та інших. Видання стало підсумком проекту «Translating the war. Poetry readings from Ukraine» – серії благодійних поетичних онлайн-читань за участі сучасних українських авторів та німецьких перекладачів, що відбулися влітку 2022 року. Організаторами проекту стали український літературно-перекладацький фестиваль «Translatorium» у партнерстві з фестивалем «Translationale berlin».

У польському видавництві Anagram побачила світ поетична збірка В'ячеслава Левицького «Unplugged» в перекладі на польську мову, який

здійснив Ришард Купідур. Її друку сприяв Український інститут книги у межах гранту «Translate Ukraine». А у польському видавництві KIP Stowarzyszenie Żywych Poetów – поетична збірка “KOŁO WOJNY” військової і поетки Ярини Чорногуз. На польську її переклала Анета Камінська.

Книжковий фестиваль Lviv BookForum розпочав проєкт «Читальня», мета якого – наповнити пункти незламності книжками. Його реалізують за підтримки проєкту USAID «Зміцнення громадської довіри (UCBI)» ГО «Форум видавців» спільно з Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України в 5 областях: Запорізькій, Київській, Миколаївській, Херсонській та Харківській.

Бібліотеки

В Україні

13 березня у МКІП відбулась зустріч представників відомства та ЮНЕСКО щодо визначення етапів реалізації проєкту для працівників бібліотек «Бібліотеки як простір психосоціальної підтримки». Зі сторони ЮНЕСКО на заході були присутні старший координатор з питань освіти Бюро ЮНЕСКО в Україні Даніель Чутурич та спеціалістка з питань освіти Наталія Каташинська.

15 березня в рамках комунікативних заходів щодо політики безбар'єрності та недискримінації Міністерство культури та інформаційної політики України та Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого спільно з експертами ПРООН провели вебінар «Створюємо безбар'єрну бібліотеку».

28 січня у Херсоні відбулася презентація проєкту «Валіза з книжками», в рамках якого п'ять книгозбірень міської бібліотечної системи отримали валізи з книгами. Проєкт «Валізка з книжками» був створений за підтримки МЗС Німеччини, Goethe-Institut, Німецької бібліотечної асоціації, Українського інституту книги.

22 березня у Національній бібліотеці України для дітей урочисто відкрито простір психологічного розвантаження для родин, які постраждали внаслідок агресії росії проти України «Затишний світ дитинства» у рамках реалізації Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?», ініційованої першою леді України О. Зеленською. Грантові кошти на ремонт та оформлення локації надала Швейцарська агенція розвитку та співробітництва у рамках реалізації проєкту «Психічне здоров'я для України».

За кордоном

У Культурному центрі Бельгії BOZAR у Брюсселі за підтримки Посольства України в Бельгії з'явилася книжкова полиця в рамках благодійної акції «Українським дітям – українську книгу». Ініціатива реалізується Державним комітетом телебачення і радіомовлення України спільно з Офісом Президента України, Міністерством культури й інформаційної політики України та Міністерством закордонних справ України.

Українські книжкові полиці у рамках проєкту, що реалізується під патронатом першої леді О. Зеленської, відкрито: у школі «Міжнародна академія

талантів» у Ташкенті (Узбекистан), у приміщенні Почесного консульства України в м. Текірдаг (Туреччина), у бібліотеці Kerry Library у місті Тралі (графство Керрі, Ірландія) та варшавському Музеї історії польських євреїв POLIN.

Благодійність

За кордоном

У Палаці «Ферстель» у Відні пройшов благодійний музичний вечір «Мир. Ми можемо подолати війну». Зірковими учасниками заходу стали, зокрема, українська співачка Антоніна Матвієнко, танцівники Олена Шоптенко та Ігор Кобюк, музикант, скрипаль Марко Любаш. Благодійний концерт став нагодою для мешканців та гостей Відня об'єднатися задля допомоги Україні.

Просвітництво

В Україні

За підтримки Програми розвитку ООН в Україні (UNDP) в Музеї історії міста Києва 29 березня відбулося відкриття виставки «Defining Futures: Люди, команди і технології для мінної безпеки України» фотографа Джайлза Дьюлі, Уповноваженого ООН із прав людей з інвалідністю в контексті війни і розбудови миру. Ця виставка – спільний проєкт UNDP та благодійної організації Legacy of War Foundation, присвячений Міжнародному дню просвіти з мінної небезпеки та допомоги з протимінної діяльності, який щороку відзначають 4 квітня. Виставка проходила у форматі закритої презентації для послів із різних країн, які підтримують протимінну діяльність в Україні.

За підтримки відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні у десяти університетах України упродовж 2024 року реалізовується освітня виставка «Прийшли, заспівали, перемогли!», присвячена історії світових гастролей Української республіканської капели та міжнародного тріумфу «Щедрика» Миколи Леонтовича. У Вінниці у фое Донецького національного університету ім. В. Стуса її можна було побачити до 23 березня, а з 24 березня експозицію вже показували у фое Вінницького обласного академічного музично-драматичного театру імені М. К. Садовського перед концертом-реконструкцією «Прилетіла ластівочка», який відтворив прем'єрний концерт Українського національного хору під орудою Олександра Кошиця 5 жовтня 1922 року у Карнегі-хол у Нью-Йорку. В експозиції було представлено сотню унікальних документів та фото. Це матеріали із фондів українських, чеських, канадських та американських архівів і бібліотек.

Підтримка України у світі

Уряд Нідерландів відкрив програму для підтримки українських митців, які отримали тимчасовий прихисток у країні. Програма координується Нідерландським літературним фондом (Nederlands Letterenfonds).

Ім'ям української письменниці, поетеси та правозахисниці Вікторії Амеліної стала називатися читальна зала міланської бібліотеки Gallaratese в Італії. Дана ініціатива належить головному редактору видання «Linkiesta»

Крістіану Рокка. Урочисте відкриття читальної зали відбулося 26 березня. На нього завітали заступник мера Мілана з питань культури Томмазо Саккі, заступниця генерального консула України в Італії Вікторія Фуфалько, редактор Linkiesta Крістіан Рокка.

В українському культурному центрі в Стокгольмі 14 березня відбулося відкриття виставки «Україна. Культурне відродження» («Ukraine. A Cultural Revival»), призначеної для всіх, хто прагне поглибити знання про культурне надбання України через об'єктив фотографа Майкла Гарретта, британця, який нині мешкає на півдні Франції. Світлини Майкл Гарретт зробив подорожуючи Україною та співпрацюючи з київським Музеєм імені Івана Гончара.

Матеріал підготувала

Ю. М. Темненко,
провідний редактор сектору ДЗК
відділу НАУІ Інформцентру
з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,39. Б/т. Зам. 39. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278-85-12